

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č . 3 – březen 2013
Ročník 3.

„Jen málo lidí a dokonce i málokterí moudří vládcové si uvědomují, že pro osudy lidí a států je ze všeho nejdůležitější mravnost národa, jeho výchova k důstojnosti, úctě k předkům, k práci a kráse. Důležitější než bojové stroje, sloni, vyzbrojení vojáci, pětiveslice.... To všechno je k ničemu, jakmile upadne mravnost a ušlechtilost lidu!“

„Jedině vysoká morálka a vzájemná ohleduplnost lidí mohou vytvořit skutečně vzornou pospolitost.“

„Kdo je nečestný, ztratí brzy veškerou důstojnost!“

Ivan Jefremov – „Athénanka Thais“

Obsah:

Úvodní slovo

Činovnícké funkce a člověk

Metodika

Cvičení dvojic – 3.

Cvičení obratnosti a postřehu s tenisovým míčkem

Na kladině, pod kladinou, nad kladinou...

Na pomoc při čtení popisu skladeb

Práce s busolou a mapou

Nejenom pohybem živ je Sokol

„Zvoní zvoní zrady zvon.....“

Vlastenectví očima mladé generace

Návrat do historie – Bitva u Bachmače

Sokol František Pecháček

Síla ideje

„...a to je ta krásná země...“

Krajina v dědictví nám daná

K pramenům Lužnice

Zprávy z jednot a žup

Slet očima zdravotního odboru

Návštěva v Sokole New York

Konference v Českých Budějovicích

Závěrečné slovo

Knihovnička

Úvodní slovo

Činovnícké funkce a člověk

Život lidský a „život“ funkcí se potkávají a rozcházejí ve zdánlivě nahodilém rytmu. Délka trvání mnohých funkcí (i hospodářských postů) je většinou delší nežli lidský život. Potkání člověka s funkcí je vlastně omezeno jen na jeho část tzv. produktivního věku. Pestrý a většinou hierarchicky uspořádaný vějíř funkcí vytváří mnohé příležitosti, které jsou ovšem také zdrojem častých zklamání a původcem mnohých nepřátelství. Souvisí to jak s naplňováním představ tak i s obyčejným lidským štěstím. Neboť nelze vyloučit i nahodilost, i když nejpodstatnější je záměr, z něhož to všechno vychází.

Proto klíčovým momentem tohoto dění je motiv k získání toho či onoho společenského postu, ať je to náčelník, starosta, předseda, či jak se tomu všelijak říká. Zhruba řečeno, jsou dva póly této motivace.

Jeden vychází z toho, že získáním funkce posílím vlastní důležitost na světě. Druhý naopak, že svým úsilím povýším důležitost, význam dané funkce. Obě krajnosti v „čisté“ podobě nenajdeme a v průběhu času, i společenském prostředí se i původní záměr může změnit. Nicméně při pozorování jednání a chování některých činovníků, vnímáme vychýlení osobnostního kyvadla k jedné straně více nežli je žádoucí.

V prvním přístupu jde o jednoduché schéma. Získám funkci, budu mít větší společenskou prestiž, větší moc, popř. i více materiálních statků. To znamená, že možná budu funkci dobře vykonávat, možná se mně mnozí lidé budou více „klanět“, možná si prosadím větší prebendy. Je možné, že v průběhu doby se budu divit, že se někteří blízcí odtahují, že budu mít kolem sebe čím dál více lidí s nadměrnými požadavky, ale především já sám, budu mít zoufalou snahu tento stav zachovat. Ztratím funkci, ztratím část své důstojnosti. Proto nemohu dovolit, aby do mého rozhodování mohlo mluvit mnoho lidí, musím i za každou cenu lpět na setrvání ve funkci, budu se bát její ztráty a odchod z ní bude pro mne velkou frustrací. Často se ale budu v duchu ptát „proč mne ti lidé neberou“, jak to, že to „nejde“, jak je možné že má „důstojnost“ neroste.

Opakem prvního přístupu je úmysl založený na principu, že ne mne povyšuje funkce, ale já chci tuto funkci „povýšit“, dát jí větší rozměr lepší kvalitu. Budu pracovat na tom, aby funkce byla rozšířena o další práva o povinnosti, aby její výkon měl další souvislosti s příbuznou tematikou, s dalšími lidskými obory. Abych do dění zatahl další lidi. Aby působnost funkce ve spolku byly nepřehlédnutelná, neopomenutelná, stala se pilířem dalšího dění. Potom mám také větší svobodu k rozhodování, zda funkci budu nebo nebudu dál dělat, jsem také více odolný proti různým tlakům, které jsou v rozporu proti mému názoru. Odchod z funkce je také většinou mnohem snadnější, může být i dokonce duševní katarzí.

Jak bylo uvedeno oba póly, v čisté podobě, jsou nesprávné, naštěstí i nemožné. Nicméně každý kdo o převzetí funkce uvažuje, by si měl pokorně a poctivě klást tyto otázky. Proč funkce chci? Míním povýšit funkci nebo svojí prestiž? Pochopitelně dále by měly navazovat úvahy, zda jsem na její požadavky připraven lidsky i odborně.

Správnost druhého přístupu, povyšovat prestiž funkce, je nejen morálně, ale především i teoreticky správné. Jde především o to, že nemohu začínat činit od výsledku děje - budu důležitější tím, že je přede mnou práce. Podřízenost výsledkům svádí i k používání nesprávných cest a již starořecký Platon upozorňoval, že špatné cesty (prostředky), byť i k dobře myšleným cílům vedou ke špatným výsledkům.

Přílišná závislost na funkci vede také ke snižování nároků sám k sobě a k možnosti být vydírán, tím i nesvoboden. A nakonec ta prvotní touha po vyšším člověčím důstojenství se obrátí proti němu samotnému.

Tak až zase kolem nás budou obcházet, před sjezdem ČOS, třeba i sokolské funkce ...?

Metodika

Cvičení dvojic - závěr

Cvičení pro posilování břišního svalstva

- I. Dvojice čelem k sobě – „A“ sed – skrčit vzpažmo zevnitř, ruce v týl, „B“ .
vzpor klečmo, ruce opřít o nohy cvič, „A“ a tlačit je k zemi
 - a) 1 – 2 záklonem leh
3 - 4 sed (nejprve hlava, potom hrudník a bedra)
 - b) totéž, ale „A“ záklon prohnutě (nejprve se podložky dotkne temeno hlavy a potom se přitiskne na podložku celá páteř, sed ohnutě (nejprve se zvedá hlava, potom hrudník)
 - c) totéž, ale „A“ záklon ohnutě (začíná bederní část páteře), sed prohnutě (nejprve se zvedá hrudní část páteře, potom hlava)
- II. Dvojice čelem k sobě, podpor na předloktích vzadu sedmo, nohy se do poloviny bérců vzájemně přesahují – přednožit poníž vpravo
 - a) kroužení nohama („A“ začíná vzhůru vlevo, „B“ dolů vpravo)
 - b) totéž opačným směrem
- III. Dvojice čelem k sobě, „A“ leh roznožný – skrčit vzpažmo zevnitř, ruce v týl, „B“ sed roznožný mezi nohama cvičence „A“, nohy položit přes nohy „A“ a uchopit ho za kotníky
 - a) 1 - „A“ zvednout trup do šikmé polohy a otočit trup vpravo
2 - otočit trup vlevo – leh
3 – 4 = 1 – 2 ale opačně, otočit trup vlevo
 - b) 1 - „A“ zvednout trup do šikmé polohy a otočit trup vpravo
2 - „A“ otočit trup o 360 stupňů vlevo
3 - „A“ otočit trup vpravo – leh
 - c) 1 – 3 totéž, ale ve vzpažení
- IV. Dvojice leh hlavami k sobě – vzpažit, vzájemně se uchopit za ramena a přidržovat je u země
 - a) 1 – 3 stoj na lopatkách
4 – 6 prohnutě leh
 - b) 1 – 3 stoj na lopatkách
4 – 5 roznožit
6 – 7 snožit
8 – 9 leh
- V. Dvojice leh nohama k sobě - skrčit přednožmo, chodidla vzájemně opřít o sebe – připažit, uchopit se za ruce
 - 1 – 3 stoj na lopatkách (chodidla stále opřena o sebe)
 - 4 – 6 zpět do ZP
- VI. Dvojice za sebou, „A“ leh – skrčit vzpažmo zevnitř, ruce v týl, „B“ vzpor klečmo, ruce opřít o lokty „A“
 - a) cvičenec „A“
 - 1 - skrčit přednožmo povýš
 - 2 - přednožit povýš
 - 3 - spustit nohy na podložku - leh
 - b) totéž, ale nepokládat nohy na zem
 - c) přednožit poníž – kroužení nohama vzhůru zevnitř (každá noha samostatně!)

- d) 1 - přednožit
- 2 - 3 spustit nohy vpravo na zem
- 4 - přednožit
- 5 - 6 spustit nohy vlevo na zem
- 7 - přednožit
- 8 - leh

Totéž opačně, cvičí cvičenec „B“

Cvičení pro posilování zádového a šíjového svalstva

- I. Dvojice leh pokrčmo, chodidla na zemi, hlavy u sebe – upažit povýš, vzájemně se uchopit za ruce
 - a) 1 – 3 „A“ sed pokrčmo – záklon – vzpažit, „B“ předpažit a podepřít paže „A“
 - 4 – 6 zpět do ZP
 - b) 1 – 3 oba cvičenci současně sed pokrčmo – záklon - vzpažit
 - 4 – 6 zpět do ZP
- II. Dvojice za sebou, „A“ leh - připažit, „B“ stoj rozkročný - předklon - předpažit, uchopit „A“ sepjatýma rukama pod týlem
 - 1 – 2 „B“ vzpřímím zvednout toporného „A“ do visu ležmo v týlu
 - 3 – 4 zpět do ZP
- III. Dvojic čelem k sobě, „A“ leh roznožný – skrčit vzpažmo, ruce v týl, „B“ stoj rozkročný, předklon - předpažit, uchopit nohy cvič. „A“ z vnější strany za kotníky
 - 1 – 2 „B“ vzpřím, „A“ toporný leh (předloktí oporem o zem, nohy oporem o ruce „B“)
 - 3 – 4 zpět do ZP
- IV. Dvojice za sebou, „A“ sed roznožný – vzpažit, uchopit „B“ sepnutýma rukama v týlu, „B“ stoj rozkročný – předklon – ruce v bok
 - a) 1 – 2 zvednutím pánve svis ležmo na šíji „B“
 - 3 – 4 zpět do ZP
 - b) totéž, ale po přechodu „A“ do svisu ležmo, „B“ hmitý trupu v předklonu
 - c) totéž, ale ve svisu ležmo skrčit přednožmo – přednožit – přinožit střídavě levou, pravou
- V. Dvojice čelem k sobě, „A“ vzpor sedmo – přednožit povýš, „B“ stoj rozkročný – předklon – předpažit zevnitř, uchopit „A“ za nohy nad kotníky
- VI. Dvojice vedle sebe, „A“ leh na pravém boku – vzpažit, „B“ půlobratem vpravo vzpor klečmo, rukama opřít o kotníky „A“
 - a) 1 – 2 „A“ úklon vlevo
 - 3 – 4 zpět do ZP
 - b) totéž opačně v lehu na levém boku (cvičit opakovaně!)

Cvičení koordinační a rovnovážná

- I. Dvojice čelem k sobě, „A“ klek na pravé – předpažit vzhůru, „B“ stoj – předpažit, uchopit „A“ za ruce
 - 1 – 2 „B“ vystoupit pravou nohou na levé stehno „A“ – předklon – zanožit levou – vzpažit zevnitř, „A“ vzpažit zevnitř
 - 3 – 4 výdrž
 - 5 – 6 zpět do stoje, čelem k sobě, „A“ klek na levé
 - 7 – 12 totéž opačně

- II. Dvojice čelem k sobě – stoj rozkročný – uchopit pevně za ruce
- „A“ podřep, stehna vodorovně, „B“ vystoupit střídnonož na stehna „A“ – oba cvičenci napnou paže – vychýlit trup vzad (vzájemně se vyvažovat)
- III. Dvojice stoj rozkročný za sebou
- „A“ podřep rozkročný – uchopit „B“ za stehna, „B“ vystoupit na stehna „A“ vychýlit trup vpřed – vzpažit zevnitř, cvičenec „A“ napnutím paží a vychýlením trupu vzad vyvažuje „B“
- IV. Dvojice stoj, zády u sebe – skrčit připažmo, předloktí vzhůru, uchopit se vzájemně za ruce
1 – skrčit přednožmo levou
2 – přednožit levou
3 – skrčit přednožmo levou
4 – přinožit levou
5 – 8 totéž pravou
- V. Dvojice vedle sebe – upažit vnitřní paže, uchopit se vzájemně za ruce – vnější paže připažit
1 – 2 úklon směrem k sobě – unožit vnější nohy – vzpažit zevnitř, spojit i vnější ruce
3 – 4 výdrž
5 – 6 zpět do ZP
7 – 8 celý obrat
Totéž opačně!
- VI. Dvojice stoj vedle sebe
- „A“ vzpor klečmo, „B“ vystoupit na lopatky cvičence „A“ – střídavě předpažit a zapažit (opakovaně)

Cvičení bylo připraveno pro sraz župních vedoucích mužů a dorostenců v Kostelci nad Orlicí 22. - 23. října 2011 s použitím materiálů publikovaných Prof. Dr. L. Serbusem.

Připravil

Josef Zedník

Cvičitelský sbor mužů a dorostenců

Cvičení obratnosti a postřehu s tenisovým míčkem

Panáček s míčkem

Nakreslete si na zem „panáka“, ale místo skákání na něm odbíjejte míček. Dojděte až k hlavě a stejným způsobem se vracíte. Šlápnout můžete kamkoliv, i na čáru, ale odbíjet musíte po řadě a nesmíte vynechat žádné políčko!

Když míček spadne nebo ho odbijete do nesprávného pole, přerušíte hru a míček předáte dalšímu. Hrát můžete teprve až na vás zase přijde řada. Za každý ukončený přechod získává hráč jeden bod. Je třeba předem určit čas, po který se bude hrát – pak hru ukončit. Vítězí hráč s největším počtem bodů.

Po schodech s míčkem.

Vystoupejte po schodech a na každém schodu jednou odbíjete míček! Podle pravidel musíte míček odbíjet vždy o jeden schod výš! Uděláte-li chybu (pád míčku, vynechání schodu nebo odbití 2x na jednom schodu), vypadáte ze hry a musíte čekat, až na vás přijde řada. Pak začnete znovu od prvního stupně. Vítězí ten, kdo bez chyby vystoupí co nejvýše, případně až nahoru. Stejný způsob můžete zkusit i při sestupu dolů (obtížnější).

Pozor! V obou hrách se míček nechytá a nehází, ale odbíjí!!

Jarina Žitná – vybráno ze Zapletalovy Encyklopedie her

Na kladině, pod kladinou, nad kladinou...

Ve sportovní gymnastice představuje kladina disciplínu značně ošidnou. Udržet se na ní i v sestavě nepříliš obtížné vyžaduje systematickou průpravu, při které je často nutné odstranit i psychické zábrany, kterými cvičenci na jejím úzkém povrchu vysoko nad zemí trpí.

Sestavy sportovní gymnastiky na kladině se sestávají z nejrůznějších způsobů chůze, klusu, poskoků a skoků, tanečních kroků, obrátů, piruet, akrobatických prvků a náskoků a saskoků skloubených do vazeb.

Dnes nám půjde o netradiční využití kladiny v hodinách všestrannosti především u žákovských a dorosteneckých kategorií, kdy budeme klást důraz nejen na rovnováhu, ale také na rychlost, obratnost a postřeh.

Cvičení na kladině

- nejrůznější způsoby lezení a chůze, klusu poskoků a skoků, tanečních kroků apod. Tady dbáme na správné držení těla a estetiku pohybu.

Kladina jako překážka, mantinel – použití jako překážka. Nejenom účel kondiční, ale cílem je, mimo jiné, odstranit i psychické zábrany, které cvičenci mívají.

- lezení po čtyřech
- chůze ve dřepu
- chůze ve dvojici spojené za ruce (jeden postupuje vpřed, druhý vzad)
- totéž v trojici nebo v zástupu (držení pravou nebo levou vpřed)
- posunování vpřed ve vzporu sedmo roznožném
- překonávání překážky (překračování míče nebo jiné různě vysoké překážky)
- vyhýbání cvičenců na kladině (známé a často používané!)
- přenos břemene (medicinbal, několik různých předmětů, spolucvičenec)
- chůze s vyhazováním a chytáním míče
- chůze s odražením míče o kladinu

Následující způsoby je dobře nacvičit nejprve ve stoje a pak teprve s pohybem po kladině vpřed!

- chůze s odražením míče o zem (vpravo, vlevo, střídavě)
- chůze s opakovanými přihrávkami se spolucvičencem na zemi
- chůze s opakovanými přihrávkami se dvěma cvičenci pohybujícími se na obou stranách kladiny
(Je třeba dbát na správné provedení přihrávek – nikdy ne silou, ale spíš pomalejší přesně umístěné přihrávky!!)

Cvičení pod kladinou

- svis závěsem roznožným v podkolení - ručkování (postupovat hlavou nebo nohama napřed)
- ručkování ve svisu ležmo, chodidla napnutých nohou na zemi
- svis dřepmo – odrazem svis ležmo vlevo a odrazem zpět, totéž opačně
- z hlubokého dřepu „obejmout“ kladinu , odrazem výmyk a vzpor na kladině

Cvičení kolem kladiny a nad kladinou

- běh po „osmě“ s podlézáním kladiny (metami jsou její stojany) – start – podlézt – oběhnout stojan – podlézt atd. Opakovaně! (Pozor na hlavu!!)
- totéž, ale kladinu přelézáme nebo přeskakujeme oporem paže

- ze stoje vedle kladiny – přelézt nebo přeskočit (oporem paže) – podlézt zpět – opakovaně a cvičenec zvolna postupuje vpřed až na konec kladiny
- člunková štafeta (poloviny družstva proti sobě na obou stranách kladiny) s podlézáním nebo přelézáním (přeskakováním) kladiny

S použitím náčiní – míče.

- od vytýčené mety (asi 3 m) od kladiny odrážení míče o kladinu a chytání
- totéž v družstvu (zástup) – jeden hodí, další chytá, hodí ..>atd.
- družstvo rozděleno na polovinu na obou stranách kladiny v zástupu - přihrávky přes kladinu (hod' a zařad' se na konec svého zástupu!)
- klasické „hod' a běž“ – po odhození míče podlézt kladinu a zařadit se na konec protějšího zástupu (pozor na hlavu!)
- totéž, ale místo podlézání kladinu přelézáme nebo přeskakujeme (přihrávka musí jít vysoko, aby nebyl zasažen cvičenec nad kladinou)

Všechna uvedená cvičení (pozor na věkovou kategorii, která je schopna jednotlivé možnosti splnit!), budí zájem cvičenců, kladou důraz na kondici cvičenců (rychlost, obratnost), cvičenci většinou ztrácejí zábrany a v každém případě jsou zpestřením hodiny především u žactva případně dorostu.

Problémem ovšem je, že – hlavně při závodivé formě v družstvech a snaze být co nejrychlejší – lehce vzniká nekázeň, předčasné vybíhání, možnost srážky cvičenců a pod. Proto je potřeba dobrá organizace, přísně dodržovat kázeň, dbát na záchranu, případně dopomoc (což je obtížné) a hru ukončit vždy dříve, než se „zvrhne“, nebo než cvičence přestane bavit!

Hodně zdaru!

Jarina Žitná

Na pomoc při čtení popisů skladeb

Způsoby provedení pohybů do postojů:

- sun – pohyb obou nohou, při čemž jsou chodidla stále na podložce (stoj spatný- sunem mírný stoj rozkročný)
- přísun – pohyb jedné nohy k druhé provedený sunem (stoj úložný levou – přísunem levé stoj spatný)
- přinožení – pohyb jedné nohy k druhé provedený nad podložkou (stoj – přednožit levou – přinožit levou)
- výkrok – pohyb jedné nohy z místa (nutno uvést směr) , spojený s přenesením váhy na tuto nohu (stoj spatný – výkrokem levé stoj záložný pravou)
- výpad – výkrok provedený do podřepu, obě nohy na celých chodidlech (stoj spatný – výpad levou vpřed ! Výsledná poloha je podřep záložný pravou, obě nohy na celých chodidlech)
- předkrok, zákrok, úkrok – pohyb jedné nohy z místa určeným směrem, váha zůstává na obou nohách (stoj spatný – úkrokem pravou stoj rozkročný)
- poskok – odrazem jedné nebo oběma oddálení těla od podložky (poskok na levé)
- obrat – pohyb celého těla kolem výškové osy (stoj spatný - celý obrat vpravo) Je třeba odlišit od pojmu „otočit“, kdy otáčíme pouze část těla (otočit hlavu vpravo)
- krok – základní pohybový článek chůze (v popise „čtyři kroky vpřed, začíná levá“)
- hmity – malé opakované pohyby nohou (hmity v dřepu, podřepu, výponu)
- přenos – přenesení váhy těla z jedné nohy na druhou (stoj úložný levou – přenosem stoj úložný pravou)

Literatura : „Názvosloví pro cvičitele“ K. Applt, D. Horáková, L. Novotný – Olympia 89

Práce s buzolou a mapou.

MAPA:

Mapa je zmenšený obraz části zemského povrchu.

Náležitosti, které mapa musí mít:

měřítko – je to poměr dvou čísel, který udává, kolikrát je skutečná vzdálenost při zakreslení do mapy zmenšena. (třeba 1 : 200 000 znamená, že skutečná vzdálenost dvě stě tisíc centimetrů je na mapě zmenšena na jediný centimetr.)

Turistické mapy mají běžně tato měřítka:

1 : 100 000 (1 cm na mapě = 1 km)

1 : 50 000 (1 cm na mapě = 0,5 km)

mapové značky – na obyčejné zmenšenině krajiny by zanikla spousta důležitých detailů. Proto se ke znázorňování cest, železnic, řek, památných stromů a jiných orientačních bodů používají mapové značky. Jejich velikost neodpovídá měřítku mapy. (Takže měřit šířku řeky podle běžné mapy nemá smysl.)

vrstevnice – znázorňují výškový reliéf zobrazené krajiny. Husté vrstevnice znázorňují strmý kopec (jeho svah rychle nabírá výšku). Na mapách „padesátkách“ bývají vrstevnice po 10 metrech, na „stovkách“ po 20 metrech.

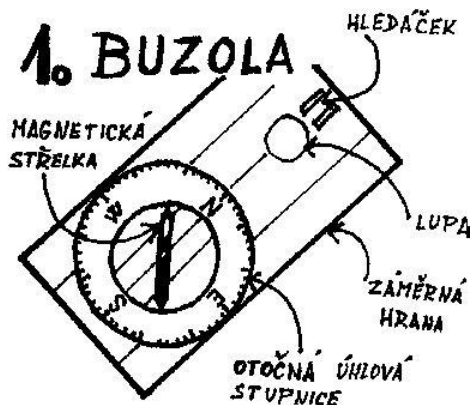
sever na mapě – většina map je kreslena tak, aby její horní okraj směřoval přesně k severu. Pokud tomu tak není, vyznačuje orientaci mapy nakreslená štelka.

GPS souřadnice – vymezují přesně zeměpisnou polohu.

místopisné informace na zadní straně turistické mapy

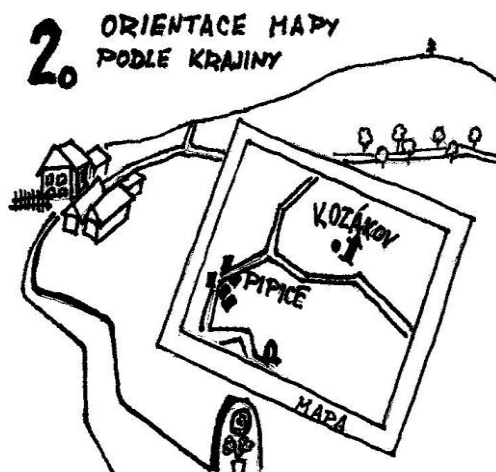
BUZOLA (obr. 1):

Její základem je magnetická strelka ukazující k severnímu magnetickému pólu (N – nord, north). To ostatní kolem ní slouží k pohodlnějšímu a přesnějšímu měření azimutů. Na otočné stupnici jsou světové strany označeny cizojazyčně (N – sever, S – jih, E – východ, W – západ).

ZORIENTOVÁNÍ MAPY (obr. 2 a 3):

Kotouč na buzole se natočí tak, aby značka severu na něm vyznačená byla v zákrytu s vyznačenou podélnou linií buzoly. Buzola se položí na mapu tak, aby značka severu na kotouči ukazovala na horní okraj mapy a podélný okraj buzoly byl rovnoběžný s poledníky (kilometrovou sítí). S mapou se pomalu otáčí, až se strelka ukazující na sever dostane do zákrytu se značkou severu na otočném kotouči. V tento okamžik míří strelka k hornímu okraji mapy (mapový sever) a mapa je zorientovaná na sever. Pokud máme dobře zorientovanou mapu, vidíme v terénu objekty ve stejném směru, v jakém je vidíme zakreslené na mapě.

Nejpřesnější je to podle buzoly. Jen nesmíme zapomenout, že sever je na mapě nahoře a k severu ukazuje ta polovina střelky označená fosforem (nebo jinou značkou).

MĚŘENÍ AZIMUTU (obr. 4):

Azimut je úhel, který svírá mezi sebou směr k severu a směr, kterým chceme jít (třeba přes les do Macochy). K určení azimutu na mapě není vlastně střelka buzoly potřebná – stačilo by úhломěrem změřit úhel vyšrafovaný na obrázku 4 (směr k severu je rovnoběžný s okrajem mapy). Úhломěr nám komfortně nahrazuje záměrná hrana buzoly ve spojení s otočnou úhlovou stupnicí. Její sever (N) musí mířit k severu na mapě! Hodnotu azimutu pak odečteme na střední rysce ve směru pochodu. Tak jak je střelka nakreslená na obrázku, to vypadá pouze na zorientované mapě. Pokud mapa není zorientovaná, nesmíme se nechat střelkou zmást a pracovat pouze s otočnou úhlovou stupnicí. S výhodou při tom použijeme čtvercové sítě na „padesátkách“, jejichž linie směřují skoro přesně k severu (srovnejte si to na okraji mapy).

Měření azimutu v terénu je vlastně jednodušší, jde jen o přesnost – hledáček buzoly namíříme požadovaným směrem a otočnou stupnici nastavíme k severu podle střelky. „Krabíčkové“ buzoly mají ve víčku zrcátko, kterým sledujeme střelku, zatímco hledáčkem zaměřujeme azimut. Měří se po směru pohybu hodinových ručiček, tj. od severu k východu. Buzola se nasměruje podélnou osou (bývá označena šipkou) k vybranému objektu v terénu. Při nasměrované buzole se otáčí kotoučem, až se střelka ocitne v zákrytu se značkou severu. Hodnotu azimutu ve stupních lze přečíst na stupnici kotouče v podélné ose buzoly.

Deklinace

Severní magnetický pól není na pólu severním, ale dost daleko od něho – v severní Kanadě (a

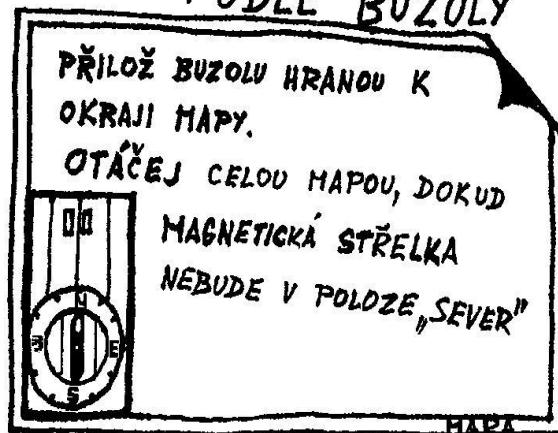
to se ještě pohybuje!). Deklinace je tato odchylka magnetické střelky od směru ke skutečnému

s. pólu. V našich zeměpisných šířkách můžeme deklinaci zanedbat, ale cestovatelé po vysokém severu by s ní měli počítat.

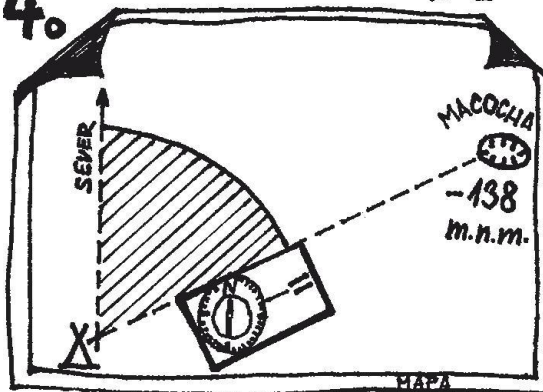
POCHOD PODLE DANÉHO AZIMUTU (obr. 5)

Počínáme si podobně jako při měření azimutu v terénu. Nesnažíme se jít na jeden zátah, ale vždy si v hledáčku najdeme orientační bod, kam pak směřujeme. Od něj znovu naměříme azimut k dalšímu orientačnímu bodu. V krajině bez orientačních bodů (sněhová pláň, lán pole) postupujeme ve dvojici – zadní pomocí buzoly koriguje směr předního, který tvoří orientační

3. ORIENTACE MAPY PODLE BUZOLY

4. AZIMUT NA MAPĚ

5. POCHOD PODLE AZIMUTU

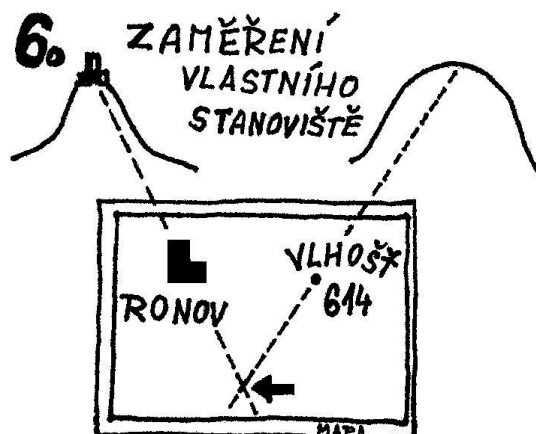
PROTI HLEDÁČKU NASTAVÍM
HODNOTU AZIMUTU.

TOČÍM SE S BUZOLOU,
ABY STŘELKA UKAZOVALA
NA ZNAČKU SEVER (N)

ZAMĚŘENÍ VLASTNÍHO STANOVISTĚ (obr. 6)

Dost užitečná dovednost. Podle obrázku 6 to musí být jasné každému. Zorientovat mapu. V terénu zvolit orientační bod a zaměřit jeho azimut. Zaměřenou buzolu položit na mapu tak, aby značka severu na kotouči buzoly směřovala na horní okraj mapy, rysky uvnitř kotouče byly rovnoběžné s poledníky a podélný okraj buzoly protínal zaměřený orientační bod. V tento okamžik do mapy podél okraje buzoly narýsovat přímkou. Uvedený postup opakovat minimálně ještě s jedním orientačním bodem. Vlastní stanoviště se nachází v průsečíku přímek.

Nápady pro využití buzoly:

Práce s buzolou:

- Azimuták – běhá se po lese pouze s buzolou po lístečcích, které udávají azimut a vzdálenost k dalšímu lístku. Trasu je třeba připravit co nejpřesněji (nejlépe ve dvou).
- Orienták – každý má podrobnou mapu s vyznačenými stanovišti, kterými musí proběhnout (styl Svojsíkův závod). Buzola slouží jen pro lepší orientaci v terénu. Stanoviště je třeba volit na místech jasně definovatelných podle mapy (okraj lesa, rozcestí, potok...) a velmi viditelně je označit.
- Na místě dalekého výhledu zaměřit buzolou azimuty významných orientačních bodů (kopce, vesnice, mrakodrapy, tovární komíny a chladicí věže). Podle mapy pak zjistit, co jsme vlastně viděli. Nebo naopak – u známých míst zkontrolovat podle mapy přesnost změřeného azimutu.
- Pomocí buzoly a odhadu vzdálenosti se pokusit zmapovat malé území – okraje louky, stromy na pasece, břehy rybníka. Je k tomu potřeba papír s pevnou podložkou a ochota k rýsování.

Pavel Kroupa

Sokol Pražský, člen komise PP ČOS

Použitá literatura:

1. <http://kvh-zahorany.webnode.cz/do-prirody/zaklady-topografie/>

Blíží se období zálesáckých závodů zdatnosti, které organizují jednotlivé župy a jejichž vítězové postupují do celostátního finále.

Právě teď je tedy nejvyšší čas zopakovat znalosti a dovednosti, které jsou v závodech požadovány a mají podstatný vliv na celkové umístění jednotlivých hlídek. Propozice závodů s okruhy požadovaných vědomostí mají župy i župní vedoucí PP.

Letošní finále se blíží – dejte se do práce a hodně zdaru!

Nejenom pohybem živ je Sokol

„Zvoní zvoní zrady zvon....“

čí ruce ho rozhoupaly.....“ Dnes to víme přesně. Byly to ruce a srdce údajných přátel civilizovaných zemí západní Evropy! (V dalším kontextu příběhu o začátcích a příčinách druhé světové války se nakonec uplatnila i naprosto neočekávaná smlouva o přátelství mezi Sovětským svazem a Německem, tedy dvěma režimy, které byly na veřejnosti v příkrém rozporu.)

Stalo se něco, v co odmítali uvěřit slušní lidé celého světa. Zvítězila tvrdá a bezohledná – i když v té době tak trochu na písku postavená – moc zmanipulovaného, kdysi velmi kulturně vyspělého státu. Tragedie posledního demokratického státu ve středu Evropy pokračovala.

V září nás v Mnichově prodali a pokrytecky se radovali, že zachránili světový mír. Místo toho rozpoutali nejstrašnější válku, kterou zatím svět zažil. Zachránili „mír“ na úkor státu, který se provinil pouze jediným prohřeškem. Byl demokratický, politicky a hospodářsky vyspělý, řídil se kulturními a etickými ideály, které mu dala do vínku jeho draze vykoupená samostatnost v roce 1918.

Když začal v Německu Hitler svou neuvěřitelnou strmou kariéru, státní představitelé jednotlivých států, politikové i kulturní a osvětoví pracovníci se vůbec nedovedli představit, že by bylo něco takového možné. Bohužel, bylo. Hitler začal svou kariéru v Německu poraženém v první světové válce, v Německu které bylo zmítáno hospodářskou krizí, sociálními nepokoji a politickou nestabilitou. Začínal v později nechvalně proslulém Mnichově, lépe řečeno v mnichovských pivnicích. Byla jsem tam a pochopila, proč právě tady uspěl. Jsou to obrovité sály s dlouhými stoly a lavicemi, kde sedí i dnes stovky lidí se svými problémy, tenkrát s docela pochopitelnou nespokojeností a nejistotami – to vše pod více nebo méně silným vlivem alkoholu. Pivo se tu čepuje v tuplácích (to je v litrových „püllitrech“) a vládne tu neuvěřitelný rámus. Je to prostředí, kde bylo snadno řečnit a agitovat – a mít úspěch.

Když jde do tuhého, přestávají platit smlouvy a závazky a není tak těžké obětovat něco, nebo někoho, kdo žije někde jinde a jehož území není našim územím. Takhle tehdy uvažovala politická reprezentace demokratických západních států, toužících si za každou cenu vykoupit mír. Právě toto myšlení, zároveň s obrovskou, dobře promyšlenou propagační kampaní, lživými stížnostmi sudetoněmeckých občanů, toužících se stát občany německé říše, dokázaly téměř nemožné.

Na sjezdu velmocí se v Mnichově sešli v září 1938 obecně vážení politikové a nestyděli se ustoupit tvrdě vystupujícímu Hitlerovi a tvářit se, že věří tomu, že jeho požadavky vůči Československu jsou konečně a zaručující tzv. „druhé“ republiky klidné podmínky k životu. Československu bylo odňato celé velké státní pohraničí, odkud se museli nuceně vystěhovat všichni Češi, zatím co měl stát odevzdat právě pro tyto Sudety podíl zlata a deviz ze svého pokladu, prodat část válečného materiálu, za který, samozřejmě, nikdy nedostalo zaplacení, Hitler dokonce žádal i dokumentaci některých zbraní. Nakonec byla vláda nucena přistoupit na kladené požadavky a ustoupit – a to i přes ostrou kritiku doma a snahu obyvatelstva se bránit. Prezident Beneš pak odstoupil a na jeho místo nastoupil Judr. Emil Hácha. Mnichovská dohoda se sice stala domnělou zárukou míru v Evropě, ale ve skutečnosti byla zárukou toho, že velký světový konflikt na sebe nenechá dlouho čekat.

Popisovat události, které se v tu dobu hrnuly Evropou a těžce dopadaly na zbytky Československa by vydalo na předlouhý článek. Do zad nám vpadlo i Polsko, které obsadilo část Těšínska a Maďaři se hrnuli na Slovensko. Hitlerova vojska se zatím tiše

blížila k hranicím okleštěného státu. Situace se stále zhoršovala, Hácha byl pozván do Berlína, kam přijel 14. března 1939. Mezitím 9. března obsadilo české vojsko autonomní území Slovenska, odkud se však muselo 21. definitivně stáhnout. 14. března vyhlásilo Slovensko odtržení a založení samostatného Slovenského státu. Bylo mi šest let, přesně si pamatuji, jak celá rodina sedí u rozhlasového přijímače a máma strašně pláče. Moc jsem to asi nechápala, ale už jsem si uvědomovala, že se stalo něco hrozného!

Hácha byl 14. března v Berlíně milostivě přijat Hitlerem na Říšském kancléřství, za pozvání poděkoval, ale distancoval se od Masaryka i Beneše. Hitler pronesl dlouhý projev, ve kterém prohlásil, že jeho trpělivost je vyčerpána a že ráno vpochoďuje německé vojsko do Čech a případný odpor bude nemilosrdně potlačen. Hácha byl starý pán a padala na něj zodpovědnost, kterou si určitě nikdo z nás vůbec nedovede představit. Mezi hrozbami, kterými ho častovali, bylo dokonce bombardování a zničení Prahy. Nebylo divu, že se zhroutil a musel být lékařsky ošetřen. Podepsal a prohlásil, že „klade osud českého národa s plnou důvěrou do rukou vůdce německé říše“. Tragedie byla dokonána. Hitlerovi uvolnila cestu k světovládě a teroru, jaký dosud neměl obdoby. Nešlo pouze o miliony mrtvých padlých na bojištích, ale i obrovskou pohromu etnickou, která vedla k hubení celých ras a národů.

15. března vstoupila německá armáda do zbytků Československa a do Prahy, kam také přijel slavit svůj velký triumf sám Hitler a 16. března tam podepsal i zřízení protektorátu Čechy a Morava. Samostatnost Československa se rozplynula jako dým.

Dnes si můžeme právem klást otázku, jak je možné, že kulturní národ, jakým Německo rozhodně bylo, se nechal tak strašným způsobem zmanipulovat - a ostatní civilizované státy světa se nedokázaly nacistické hrozbě postavit. Udělaly to až daleko později a poskytly tak Hitlerovi čas na vyzbrojení a organizaci dalších událostí.

Poučení je nasnadě: zlu je nutno čelit v každém případě a hned, aktivně se bránit jeho šíření a nedovolit, aby zvítězilo.

Jarina Žitná

Vlastenectví očima mladé generace

Jedním z poslání sokolské organizace je mimo jiné i láska k vlasti. Ačkoliv se tento pojem z veřejného života kamsi vytratil, věřím nejen v jeho stálou platnost, ale dokonce aktuální potřebnost a z ní vycházející naléhavou touhu po jeho tematizování. Lásku k vlasti totiž vnímám jako souhrn nepsaných - zato však podstatných - pravidel, kterým se člověk dobrovolně podvoluje jednoduše proto, že miluje. Toto zdánlivě banální tvrzení však v sobě skrývá důležité vzorce chování uplatňované v každodenním životě člověka, a které teprve ve snaze o jejich komplexní naplnění vytváří jasný a skutečně láskyplný vztah.

Tak, jako každá láska, je i láska k vlasti spojena s pokorou, vzájemnou snášenlivostí a s ochranou.

Pravá láska se projevuje upřímnou hrдостí, ale zároveň hlubokým vnitřním smířením. Láska k vlasti může vést k chrabré soutěži se silnějším, ale nikdy nesměruje k ponížení malého a slabšího.

Základní intencí lásky je chránit. Nedovolit vítězství démonů zla nad zdravým duchem. Bránit se před šovinismem a nacionalismem, udržovat pozitivní hodnoty a tradice minulosti, rozvíjet v přítomnosti a chránit je pro budoucnost. Láska k vlasti tak znamená ochranu přírodního a kulturního dědictví té které země.

Přirozeně z toho vyplývá, že integrální součástí takové lásky je úcta, odpovědnost i práce na sobě samém. Jedná se o respekt k lidem této země, s nimiž společně sdílíme svůj osud i jazyk, o vědomí odpovědnosti za generace, které přijdou po nás. Láska k vlasti je dobrovolná a nezištná práce pro celek. Je to především občanský princip založený na pracovitosti. Princip spojený s vlastní kázní a odpovědností, neboť láska k vlasti vyžaduje od každého občana trvalé úsilí o odpovědnost nad osudem vlastní země, která se měří mírou vykonaného. Masaryk kdysi prohlásil, že: „Každý pravý, opravdu uvědomělý sokol bude strážcem, tedy politickým a sociálním pracovníkem naší vlasti, naší demokracie.“ Přál bych si, kdyby i v tomto případě zvítězila láska nad nenávistí, neboť nelze milovat a zároveň nesnášet, nelze milovat a současně krást a podvádět, nelze chránit a zároveň ubližovat a ničit."

Michal Doležel
Sokol Brno

Návrat do historie

Právem se říká, že historie je učitelkou života. Skýtá nám totiž určitá poučení, které je třeba brát na vědomí. Žádný stát, žádný národ totiž nespadol s nebe, jeho reálná dnešní situace vyplývá jak z geografických podmínek, tak i z událostí, které formovaly život na určitém národním území, vytvářely podmínky pro další politickou a sociální situaci národa i jeho kulturní a etnické povědomí.

Čirou náhodou mohu zařadit do tohoto čísla „Souzvuků“ tři vzpomínky z různých období – ne tak mnoho vzdálených dnešní realitě.

Bitva u Bachmače

Bachmač je malé město na Ukrajině, v době první světové války bylo důležitým železničním uzlem, klíčovým pro ústup československých legií směrem na východ. Koncem roku 1917 se východní fronta v podstatě zhroutila, Ukrajina vyhlásila samostatnost, bolševici se chystali uzavřít s Německem separátní mír a nijak netoužili bojovat dál. Legionáři se připravovali na cestu na východ, na cestu, která se stala skutečnou anabází. Měli být přepraveni na západní frontu, kde chtěli bojovat dál proti Německu. Ve dnech 8. – 13. března 1918 byla situace u Bachmače kritická, obava z odříznutí další cesty byla více než reálná. V boji o železniční uzel a o most přes řeku Desnu bojovaly necelé dva pluky legionářů, podporovaných bolševiky (ještě nebyl uzavřen Brest – Litevský mír!) proti obrovské přesile o síle armádního sboru. U železničního uzlu zvítězilo uskupení generála Ččka, proslavila se tu i Olomoucká kulometná rota „Colt“ 6. Hanáckého pluku druhé divize legií. Most přes řeku Desnu se podařilo poškodit natolik, že to německým esalonům zabránilo proniknout dál. Vítězství umožnilo evakuaci českého vojska - poslední československý vlak odjel v pořádku na východ dne 13. března 1918.

Pro zajímavost – právě tady vznikla - v minulosti dobře známá - písnička „Masaryk nás svolává...“

Jarina Žitná

Sokol František Pecháček

(15. února 1896 – 3. února 1944)

„Bratři, vím že jdu na smrt, ale nebojím se jí, protože statečný muž umírá jednou, jen zbabělec stokrát. Nazdar!“

František Pecháček byl sokolský cvičitel a vychovatel, ve 30. letech také organizátor letních táborů a zimních kurzů pro mládež. Je také autorem několika odborných prací z oboru tělesné výchovy. Podle vyprávění pamětníků byl krásný tělem a vznešený duchem. Právě jeho sokolské tělo se stalo předlohou pro řadu výtvarných prací. Stál modelem akademickému sochaři Kodetovi pro sochu sokolského borce, akademický sochař Šejnost si Pecháčka vybral jako živou předlohu k přebornické medaili ČOS a výtvarník Španiel na jubilejní svatováclavský dukát.

Mezi vůbec nejvýznamnější Pecháčkovy počiny je autorství několika hromadných skladeb pro muže, mezi nimž se nejvíce vyjímá vítězná skladba na mezinárodní gymnastické soutěži v Paříži v roce 1937 a sletová skladba nazvaná Přísaha republiky uvedená na X. všesokolském sletu v Praze jen dva měsíce před mnichovským diktátem. Tehdy na ploše strahovského stadionu předvedlo 30.000 mužů svá prostná cvičení zakončená velmi sugestivní přísahou republiky.

Hned na počátku druhé světové války se František Pecháček zapojil do protinacistické odboje. Stal se zemským velitelem sokolské odbojové organizace Jindra. V době nasazení čs. parašutistů do protektorátu za účelem odstranění Heydricha organizoval pomoc parašutistům. V bytě Pecháčkových se konaly ilegální schůzky, včetně setkání s parašutisty Gabčíkem a Kubišem. Na základě výpovědi konfidenta byl v roce 1942 zatčen. Spolu s ním zatklo gestapo i jeho manželku a celou rodinu jeho bratra. Přiznání na něm bylo za těžkých mučení vymáháno takřka dva roky. V roce 1943 byla jeho manželka umučena v Mauthausenu. Původně se uvádělo, že Pecháček byl později buď zastřelen, anebo zplynován. Podle nových informací byl zavražděn bestiálním způsobem, byl roztrhán psy dozorců.

Michal Doležel
Sokol Brno

Stejnou verzi jsem slyšela od bratra Jiřího Brunclíka, prvního starosty Sokola Liberec I. po jeho obnovení. Sám br. Brunclík přežil „pochod smrti“.
Jarina Žitná

Síla ideje

Neschopnost politické reprezentace a celkové společenské ovzduší zapříčinilo, že právě před 65 lety se moci v Československu chopila Komunistická strana. Po takřka 30 letech trpělivého vyčkávání, prokládaného soustavným napadáním demokratického systému, komunisté rozpoznali svoji příležitost.

Zatím o kroucení krků svých nepřátel jenom snili. Nyní se jim naskytla ta správná chvíle pro realizaci svých představ. Komunisté si byli dobře vědomi toho, že v boji o své místo je nutné důsledné a tedy nekompromisní odstraňování ideologických nepřátel, společenských elit a národní inteligence. Věděli, že má-li skutečně vládnout jedna strana, pak je zapotřebí společenská očista spojená s likvidací občanské společnosti.

Jedním z klíčových spolků v tehdejší Československu byl Sokol, sdružující po válce více jak milion členů. Sokolská organizace byla nejmasovějším občanským sdružením se silnou tradicí od roku 1862 a navíc založeným na ideálech bratrství, svobody a

demokracie. Že se nejednalo o pouhé bezobsažné fráze prokázali sokolové jak v prvním, tak i v druhém odboji.

Riziko, že bude Sokol nasazovat stejné vzepětí vzdoru i po únoru 1948 bylo tedy skutečně silné, a tak se logickým nepřítelem pro KSČ stala právě Československá obec sokolská, jejíž ovládnutí bylo pro komunisty klíčovou záležitostí.

25. únor má být pro nás stálým varováním o snadném vzestupu zla k moci ve chvíli, kdy společnost postrádá pozitivní ideje a zhostí se jí lhostejnost vůči celku.

Dovolte mi zde připojit krátkou vzpomínku na sílu sokolské myšlenky od Zdeňka Slavíka (1922-2005), politického vězně, odsouzeného v roce 1950 na doživotí. Ve vězení strávil deset let. V roce 1967 uprchl z Československa do Kanady. Tam stál v čele Organizace bývalých československých politických vězňů v exilu a byl také členem zahraničního Sokola.

„ Nová, relativní svoboda našich národů Čechů a Slováků netrvala dlouho. Nový národní nepřítel, mezinárodní komunismus a sovětský imperialismus, znovu ohrožoval svobodu našeho státu.

Dva roky vedly statečný boj demokratické strany a organizace o demokracii a nezávislost naší země. V prvních řadách Sokolové.

Přišel nešťastný únor roku 1948, který ukončil všechny naděje. Komunistická strana Československa, za přímé podpory Moskvy, rozpoutala v zemi nebývalý teror. A zase ti stateční šli do aktivního odporu proti novému národnímu nepříteli. Zase, jako za nacismu, byl nejdříve likvidován Sokol. Protože každý náš národní nepřítel dobře rozpozná největší mravní hodnoty našeho státu. Opět se rodily ilegální organizace aktivního odporu. A v prvních řadách zase Sokolové. Mnozí odcházeli do zahraničí, aby tam pokračovali v práci, která byla násilím přerušena. Obnovit opět svobodu a nezávislost naší vlasti. Zůstal jsem doma s těmi, kteří volili boj s nepřitelem z blízka. Asi také proto, abych dnes mohl podat svědectví o statečnosti a obětech, které v takové míře přinášela naše sokolská rodina, naši bratři a sestry Sokolové v době nového temna našich národů.

Málokdo z Vás, kteří už tak dlouho žijete vaše exilové životy ve svobodném světě, dokáže si představit hodiny a dny, které předcházejí přelíčení. Metody vyšetřování, převzaté mnoholetými zkušenostmi gestapa a sovětské GPU a NKVD, předčily všechny představy.

Kolik statečnosti, síly, pevné jistoty správnosti ideálu je zapotřebí, aby trýzněný vytrval. Aby se nezhroutil fyzicky a duševně, kdy na pomoc vyšetřovatelům moderní medicína dodává různé drogy a séra k likvidaci posledních sil a vůle člověka.

A zvítězí-li síla intelektu a pevného zdraví nad vědeckým terorem tohoto století v bolševických mučírňách, právem může se to nazývat - hrdinstvím.

Viděl jsem lidi mučené při výsleších. Ať už v pražské Ruzyni, na Státní bezpečnosti v Bartolomějské, nebo na vojenském oddělení OBZ přímo pod Hradem. Kde třídní nenávist neznala míru lidskosti.

Viděl jsem rozbité obličeje mužů i žen různého stáří. Zločinný komunismus si nevybírá, když chce vynutit přiznání vyslýchaného. Jehož jedinou vidinou byla láska k vlasti, touha po svobodě a nezávislosti jeho domoviny. Mezi nimi mnoho Sokolů, kteří byli týráni jen proto, že se nechtěli zříci svých sokolských ideálů.

V kamionech Státní bezpečnosti, které převážely vyslýchané zpátky na Pankrác, potkal jsem mnoho krásných a statečných mužů a žen. Viděl jsem mladou ženu s dokopanou ledvinou. Když jí hodili k nám do kamionu, její rozbitá ústa zašeptala: „Nazdar, bratři!"

A hned nám bylo všem nějak lépe tam v tom těsném, železném prostoru. Při transportu do Leopoldova potkal jsem spoluvězně silně přes šedesát let starého. Celou cestu

fascinoval mě starý, sokolský odznak na klopě jeho kabátu. Několikrát se na mě povzbudivě usmál. Když vystupoval ve věznici na Mírově, neodolal jsem: „Dej mi ten odznak, bratře.“ Nedal. Jen ruku pevně stiskl. A na rozloučenou řekl: „Dostaneš ho už brzo na Strahově!“

Odnášel jsem si jeho slova jako další jistotu do mých dalších let bolševického temna těch krutých let padesátých.

V Leopoldově bylo skutečně zle. Režim sem svezl politickou prominenci porobeného státu. A velitelství pevnosti předhánělo se v krutostech. V předvečer výročí Slovenského národního povstání v roce 1955 byl zastřelen ze strážní věže při práci v blízkosti odstřelovaného pásma Václav Starý, sokolský pracovník z Chodska. Vězňové odpovíděli stávkou a protestní hladovkou. A v čele akce Sokolové.

Devět dní bylo velitelství bezmocné. Nakonec inspirátoři byli odvedeni v železech na samovazbu pevnosti.

Měl jsem tam mladého společníka ze západních Čech. V koutku úst ještě zaschlý pramínek krve, do šera té díry zašeptal: „Byl to ale tanec, bráško, stálo to ale za to! Naši jsou přece tam venku Hřebík, Provazníková.“ V jeho hlasu bylo tenkrát tolik naděje. Mladý Sokol, Jan Kratochvíl, zemřel kolem roku 1959 ve výkonu trestu na tuberkulózu plic v totální vězeňské podvýživě.

Já jsem to přežil. Asi také proto, abych dnes mohl vydat svědectví o síle sokolské ideje. Mám toho plnou hlavu a srdce. A je to jen zlomek toho krásna a statečnosti, když bylo s našim národem opravdu zle.

Já jsem dnes hrdý na to, že jsem příslušníkem té naší velké sokolské rodiny, která rovněž se ctí obstála v boji s dalším národním nepřítelem: mezinárodním komunismem."

Vzpomínka je převzata ze sborníku Tyršův odkaz. Slavík, Zdeněk: Síla ideje. In: Tyršův odkaz, Toronto, 1986, s. 175-176.

Michal Doležel
Sokol Brno

Ani v roce 2013 nejsou právě popisované události časově příliš vzdálené. Můžeme je vnímat jako samostatné historky a příběhy, ve skutečnosti jsou to však události, které měnily a mění život Evropy a jednotlivých národů a států na jejím území. Připomínají nám životní tragedie, úspěchy, vítězství, hořké porážky – a to nejen jednotlivců, ale i celých národů. Poznamenaly politický i sociální a kulturní vývoj v minulém století a položily základ dnešní situaci a dnešnímu způsobu myšlení.

Vracíme se často do těchto, pro někoho snad příliš vzdálených dob, především protože právě na konkrétních příkladech máme možnost si uvědomit dvě protichůdné oblasti v životě národů a lidstva vůbec.

Stále se totiž jedná o totéž – je to souboj lásky a přátelství proti nenávisti a zlu, je to zápas o právo na vlastní myšlení a rozhodování, o svobodu slova i svobodu osobní, o možnost spolupráce mezi lidmi i národy. Bylo tomu tak v minulosti, která nám poskytuje názorné ukázky tohoto věčného souboje - a je tomu tak i dnes.

Láska, rozum a svoboda jsou základními podmínkami lidské existence – nevím, proč mne právě teď napadly známé verše:

*„Sám svobody kdo hoden,
svobodu zná vážit každou.
Ten, kdo do pout jímá otroky,
Sám je otrok!“*

Jarina Žitná

„....a to je ta krásná země....“

Krajina v dědictví nám daná

Naše země s hranicemi vytyčenými samotnou přírodou připomíná ostrov. Zalesněná území chránila pak v minulosti domov před vpádem nepřátel. Na světě je málo krajů podobných Čechám, kde by tak silně na člověka působil *genius loci*. Nad údolími vyrůstaly hrady, jejichž dominanty, ale i v podobě zřícenin, zvyšují dodnes půvaby naší krajiny. Jsou opředeny romantikou a tajemstvími, která v dnešním přetechizovaném světě stále lákají k návštěvám.

I vesnické kostelíky a drobnější sakrální stavby, jako jsou kříže, kapličky, boží muka stojící často při cestách, dodávají svému okolí teskný půvab. Náš významný znalec umění V.V. Štech hovoří o naší zemi jako o podivuhodném útvaru. Říká dále: „To nejsou krajiny, to je skutečný celek, vyrostlý z tisícileté minulosti, která určovala a formovala lidi, města a krajinu a působila na cizince právě tak jako na domácí obyvatele.“ Krajina je dílem přírody, ale i člověka. Ten ji proměňuje podle svých požadavků a potřeb, ale jeho zásahy nejsou bohužel vždy pro ni přínosem. Naši krajinu poškodila za komunistického režimu kolektivizace zemědělství, nešetrné půdní a vodní hospodářství a ignorování ochrany životního prostředí. Také v dnešní době s růstem hmotných nároků společnosti prožívá krajina další změny. Je přetínána dálnicemi, pole a louky jsou ve velké míře zastavovány domy, skladovými hangáry a solárními panely. To vše její kráse nepřispívá. Bud'me rádi, že krajina se skládá i z drobnějších prvků, stromů, jejich alejí, keřů, rozličných rostlin, trav, kamenů i pěšinek. Tady se člověk může uplatnit jako iniciativní jedinec a v mnohém tak přispět k jejímu pohlazení. Nelze ovšem popřít, že dnešní doba se snaží přinášet do těchto otázek svá řešení. Ochrana přírody a tedy i krajiny se stává aktuálním problémem. Zásluhou Klubu českých turistů a místních nadšenců v samosprávě vyrůstají nové rozhledny a rekonstruují se staré. Chránit přírodu a krajinu může hlavně ten, kdo k ní má citový vztah a kdo je schopen vnímat její tvář. Rozhledny nepochybně pomáhají vytvářet vztah ke krajině, k domovu, posilují sounáležitost s vlastí, s rodným krajem. Nejde ovšem o to se na krajinu jen dívat, ale procházet jí a objevovat její nejrůznější tváře. Na výchově dětí v rodině a ve škole velmi záleží. Je velkou škodou, že instituce školních výletů pomalu zaniká. Pokud učitelé mají ke krajině vztah, mohli by školáky získat jako vyznavače a obhájce jejích krás. Různé prázdninové tábory pro děti nabízejí příležitost k takto zaměřené estetické výchově. V krajích máme příležitost volit do správních orgánů ty, kteří ochraně přírody a tedy i krajiny jsou ochotni věnovat nezištně své síly. Nezapomínejme, že půvabná a nevídaně různorodá krajina patří k našemu rodinnému stříbru.

*...tam na své pouti pozdravujte zemi
ach zemi krásnou, zemi milovanou
kolébku mou i hrob můj,
matku mou,
vlast jedinou i v dědictví mi danou,
širou tu zemi, zemi jedinou.*

Marcela Hutarová

K pramenům Lužnice

Lužnice – řeka vonící létem, prázdninami, tábořením. Je přitažlivá nejen pro vodáky, ale i pro turisty, milovníky panenské přírody a historie. Na své 208 km dlouhé pouti protéká málo narušenu přírodou Novohradských hor, Třeboňskou pánví plnou rybníků a na svém dolním toku romantickou krajinou Středočeské pahorkatiny. Zdobí města jako jsou Veselí nad Lužnicí, Soběslav, Tábor, Bechyně a u Týna nad Vltavou se v oblasti vzdutí vodního díla Kořensko spojuje s Vltavou. Lužnice také reguluje množství vody mnoha rybníků ve svém povodí, včetně krále českých rybníků Rožmberka.

Ale vraťme se tam, kde Lužnice svou pout' začíná, k jejím pramenům. Pramenná oblast Lužnice se nachází na severozápadním svahu hory Eichelberg (1054 m n.m.) v Rakousku, takřka na dohled od česko-rakouské hranice. Na jedné ze zdrojnic je u lesní cesty v nadmořské výšce cca 980 m n.m. vybudována kamenná kaplička, která nese označení Laisnitz – Ursprung (Lužnice – pramen). Je to pěkný turistický cíl a nejlépe se sem dostaneme z rakouského městečka Karlstift dobře značenou cestou a budeme překvapeni i pečlivou údržbou pramene pro rakouskou stranu nepříliš významné říčky. V těsném sousedství tohoto pramene je k vidění i historický hraniční kámen z roku 1661, připomínající hranici mezi Čechami, Horním a Dolním Rakouskem.

V 90. letech minulého století vytýčili čeští příznivci Lužnice za pozornosti regionálních médií druhý pramen Lužnice – český. Ten se nachází v blízkosti pěšího příležitostně otevíraného hraničního přechodu Pohoří na Šumavě – Karlstift a je to vlastně pramen prvního levostranného přítoku na české straně Novohradských hor. I tento pramen zdobí dřevěná stylová stavbička a nese označení Český pramen Lužnice 2004. Bezprostřední okolí je místem pěkného odpočinku v každé roční době a v období kvetoucích třešní zvlášť. Z horizontu od hraničního přechodu je krásný výhled na rakouskou stranu Novohradských hor, jako na dlani tu mají návštěvníci před sebou rozsáhlé pastviny a za nimi vrcholy Tischberg (1063m) i nám již známý Eichelberg (1054m). K českému prameni Lužnice se dostaneme jen pěšky (nebo na kole) příjemnou nenáročnou procházkou z dva kilometry vzdálené obce Pohoří na Šumavě, kam lze dojet autem.

Oba dva pramenné potůčky Lužnice – ten z české strany i z rakouské – se spolu potkávají u hraničního znaku IV/6, odkud pokračuje vzniklý potok dál na české území. Jeho voda prochází takřka zarostlým rybníkem Kapelník (Kapelunk), což byla původně nádrž, zachycující vodu z tajícího sněhu a sloužící k plavení dříví. Po necelých třech kilometrech se Lužnice u bývalých Stříbných Hutí – dnes zaniklé osady v neobyčejně krásném údolí - vrací opět do Rakouska. Teprve v blízkosti vzdáleného dvojměstí Gmünd – České Velenice, kde chvíli tvoří i česko-rakouskou hranici, se Lužnice definitivně vrací zpět do České republiky a to již jako pěkná a dravá říčka, od Suchdola nad Lužnicí velmi známá vodácké veřejnosti.

Velmi zajímavým místem je i obec Pohoří na Šumavě (dříve Buchers), která leží v nejvzdálenějším místě Novohradských hor, obec, z které zbylo doslova torzo, dnes jen pozvolna ožívající. Do konce II.světové války to ale bylo živé místo. Žilo zde (včetně okolních samot) téměř tisíc obyvatel, převážně německé národnosti. Živili se skrovným zemědělstvím, pastevectvím, dřevovýrobou a dřevorubectvím. Historicky významným zaměstnavatelem byly zdejší hutě a sklářské manufaktury. Sklo z hutí v okolí Pohoří na Šumavě bylo vyváženo do celého Rakouska-Uherska i daleké ciziny. Známé a jedinečné byly podmalby na skle, znázorňující zejména obrázky svatých.

Centrem obce byl vždy kostel Svaté Panny Marie Dobré Rady z let 1783 – 91. Ten přestal po roce 1946 sloužit svému účelu a po odsunu původních obyvatel za hranice

chátral a chátral. Po otevření pohraničí v roce 1990 sice bývalí obyvatelé upravili přilehlý hřbitov, ale sám kostel už nikdo opravit nestihl. Věž a střecha kostela se dne 30.května 1999 kolem 5. hodiny ráno zřítla. Torzo stavby je dnes zakonzervované.

K zajímavostem Pohoří na Šumavě patří i to, že Šumava se do názvu obce dostala administrativní chybou. Na Šumavě vůbec neleží, nachází se v samém srdci Novohradských hor, v jedné z přírodně nejzachovalejších oblastí naší vlasti, která rozhodně stojí za návštěvu.

Svatava Křivancová,
Sokol České Budějovice

Zprávy z jednot a žup Slet očima zdravotního odboru

Nevím, nakolik si běžný cvičenec uvědomuje množství práce vykonané pro zdar sletu v jeho zákulisí.

Zdravotní odbor zajišťoval péči o účastníky jak na sletech v krajích a oblastech, tak především během pobytu cvičenců v Praze.

Následující zpráva je přepisem části zprávy zdravotního odboru ČOS.

Celkem bylo zpracováno 39 akcí (26 župních, 5 krajských a 5 sletů místních, okrskových a oblastních). Celková účast 33 681 osob, z toho ošetřeno 48 dětí a 47 dospělých.

Zdravotní zajištění provádělo 18 lékařů, 20 zdravotních sester/záchranářů, 17 členů první pomoci ČOS a 19 členů ČČK. Bylo nasmlouváno 5 zdravotnických záchranných služeb.

Mezi nejčastější diagnózy patřily odřeniny, puchýře, kolapsy, zažívací obtíže, distorze hlezna, odstranění klíštěte, natažení svalu. Pouze jeden divák – kardiak byl převezen do zdravotnického zařízení. Nejvíce úrazů se opět přihodilo mezi zkouškami a vystoupením.

Před sletem byl vydán manuál pro cvičence, kde byly uvedeny zdravotní pokyny pro účastníky sletu, formulář Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte k účasti na zotavovací akci, Čestné prohlášení (potvrzení o bezinfekčnosti) zákonných zástupců dítěte apod.

Dále bylo zveřejněno na webu, rozesláno na župy a všem zdravotníkům zdravotní zabezpečení sletových akcí, zdravotní pokyny pro účastníky sletu, informace pro župní zdravotníky – doporučený obsah župní lékárničky, seznam LSPP, pojištění v průběhu sletu.

Ve spolupráci s Mgr. Ing. Miroslavem Krocem (zástupcem ČOS) byly připraveny Zdravotnické deníky se všemi náležitostmi pro župního zdravotníka (důležitá telefonní čísla, postup při úrazu, zpráva o zdravotním zajištění akce, seznam Lékařských služeb první pomoci, zubní pohotovost, lékárny s nepřetržitým provozem, kontaktní adresy pražských zdravotnických zařízení atd.).

Stejně jako v roce 2006, i tentokrát vyplňovali župní zdravotníci hlášení, která shrnovala počty ošetřených cvičenců v župních ubytovnách (nejsou zahrnuty pražské župy) během hlavních sletových dnů v Praze. V následujícím přehledu jsou údaje z letošního sletu, v závorce je pak uveden počet z roku 2006:

Celkem bylo v Praze ubytováno 8 458 osob (9 434).

Z toho ošetřeny 342 osoby, tj. 4 % (1125, 12%), z toho 114 (458) dětí.

Soupis častých diagnóz a jejich počty: 75x puchýř (56), 58x odřenina (53), 36x katar horních cest dýchacích (56), 19x zažívací obtíže (21), 18x bolest hlavy (8), 17x bodnutí hmyzem (19), 15x úpal/úžeh (35), 12x distorze hlezna (18), 11x viróza (6).

Zdravotníky župních výprav bylo 19 lékařů (28), 24 zdravotních sester /záchranářů (23) a 12 členů první pomoci ČOS (11). (Pro zajímavost: sletu se zúčastnil i bratr z Věrné gardy, který během sletu podstoupil 2x dialýzu a úspěšně odcvičil obě vystoupení.

Přímo na sletišti pak zdravotní zabezpečení prováděla ZZS HMP, která vykonávala svou činnost od pondělí do pátku, transport pacientů zajišťovala AČR ve spolupráci s Policií ČR, která neustále monitorovala plochu rozdělenou na sektory. Při vlastním vystoupení byla skupina záchranářů posílena o jednu posádku RLP, která měla stanoviště u tribuny. Na tribunách působily hlídky ČČK.

Přehled ošetření po dnech:

2.7. - 7 ošetření (bolesti zad, popálenina, puchýře, podvrtnutí, výplach oka)

3.7. - 9 ošetření (puchýře, kosterně svalové poranění)

4.7. - 24 ošetření (5x měření TK, odstranění klíštěte, kosterně svalová poranění)

5.7. - ošetřeno 80-90 osob

(15x TK, 2x úpal, 2x zažívací obtíže, oděrky, převazy, 6x mdloba, kosterně svalové poranění, puchýře, oděrky, celkem 4x odvozy sanitou do nemocnice)

6.7. - celkem ošetřeno 110 osob:

(Angína, průjem, kolaps, měření TK u hypertoniků, oděrky, bolesti zad, puchýře, zánět spojivek, svalově kosterní poranění, píchnutí vosou, podvrtnutí hlezna).

Při letošním sletu se osvědčily stanice s vodou na seřadištích (byl vysoce oceněn dostatek vody a dobré zajištění mobilních WC) a i možnost řazení ve stínu ve vnitřních prostorách stadionu, nástup cvičenců Dávej, ber! z prvních řad – ubylo kolapsů starších děvčat. Nebyl zaznamenán závažný úraz, což bylo nejspíše dáno i menší rizikovostí skladeb. Řada žup využila telefonické konzultace zdravotního stavu dětí s pediatrem MUDr. V. Jakoubkem.

V připomínkách se často objevila kritika uzavření tribun a WC v době zkoušek na stadionu.

Ještě jednou je nutno vyzdvihnout bezproblémovou spolupráci s AČR, která pomohla významně nejen se zdravotním zabezpečením sletu. Nesmíme zapomenout ani na vstřícnou pomoc náměstka pro odbornou činnost - MUDr. Jarmilu Rážovou, Ph.D., pověřenou vedením odboru hygieny dětí a mladistvých Hygienické stanice hl. m. Prahy, s kterou dále jednal Mgr. Ing. Miroslav Kroc (zástupce ČOS).

Mudr. Tomáš Jelen

Zdravotní odbor ČOS

Tento článek byl ohlášen v obsahu lednového čísla časopisu, ale z neznámých důvodů jste ho tam nemohli najít. Asi práce redakčního šotka – omlouvám se!

Návštěvou v Sokole New York

Je zima a narychlo se rozhodujeme s maminkou, členkou Věrné gardy Sokola Kladno, že navštívíme naši dceru a vnučku, která je na stáži v New Yorku. Obě nás hned napadá, že bychom se měly pokusit oslovit místní Sokoly.

Přesto, že jsme se ozvaly na poslední chvíli, byly jsme pozvány do newyorské Sokolovny (Sokol Hall) v Upper East Side Manhattanu, na 71. ulici mezi 1. a Yorskou avenue. Bylo už dost pozdě večer po náročném dni, a tak jsem nakonec na návštěvu odešla sama. Chvátala jsem ve tmě studenou ulicí, foukal silný vítr, najednou mi zasvitl na stěně domu sokolský prapor. Tak důvěrně známě si tu plápolá vedle amerického. Hned se cítím lépe. Zvoním a přichází mi otevřít žena středního věku, Irene. Mluví do jisté míry česky. Objaly jsme se, hned cítím srdečnost. Následuji ji do tělocvičny s nádherně vyleštěnými parketami, kde probíhá cvičení žen. Irene vysvětluje, že se jich teď v období kolem vánočních svátků sešlo podstatně méně. Trochu se ostýchám, držím se stranou a dělám nějaké fotky. Za chvíli za mnou Irene přichází: Říkaly jsme si, zda by sis s námi nechtěla zacvičit? – Jasně že ano! Mám radost. Naštěstí mám pod rolákem tričko a pod vlněnými kalhoty černé punčocháče. Cvičíme zdravotně s bílými míčky, dokonce na židlích, potom s obručemi, což dělám poprvé v životě. Je to zábavné, hodně se u toho nasmějeme. Netušila jsem, že se s obručemi dá takhle zajímavě cvičit, že to není jen pro vybrané cvičence ve speciálních skladbách. Chtěla bych to někdy zkusit při běžné hodině u nás na Kladně. Je to zas něco úplně jiného a je v tom vzájemnost – hodně cvičení s obručemi probíhá ve dvojicích, kdy si obruče posíláme nebo házíme, a to obě cvičenky najednou! Vyžaduje to značnou zručnost a postřeh. Také si obruče různě vyměňujeme a posíláme v kruhu. Je to celkem náročné, nicméně zajímavější a veselejší, než když každý cvičí sám!

Po cvičení mi Irene ukazuje knihovnu v prvním patře. Je to velická místnost hned s několika starými vyřezávanými prosklenými knihovnami, kde jsou nejen knihy, mnohé z nich v češtině, ale také poháry a jiné sportovní trofeje. Je tu několik Sokolů, kterým mě Irene představuje. Vidím, že tu prostě rádi tráví volný čas. Jsou všichni tak srdeční a milí, je to sen! Další naplněný sokolský sen po mé neuvěřitelné návštěvě Kanadského Sokola před mnoha lety. Knihovnice newyorské sokolské jednoty, Marta, se dokonce narodila na Kladně. Nejen s ní, se všemi si příjemně povídám. Pak se jde do přízemí k baru, kde je také vánoční výzdoba. Jeden bratr za pultem obsluhuje a tady se debata teprve rozproudila nad občerstvením z vlastních zdrojů. Samozřejmě byli loni (2012) v Praze na sletě. Dozvídám se, co jsem zapomněla, že totiž dlouholetou starostkou Sokola New York bývala sama legendární poslední náčelnice ČOS před rokem 1948 Marie Provazníková! Tito lidé s ní mají spoustu zážitků, velmi osobních a často humorných, říkám jim, že by to měli všechno napsat. Nesmírně si jí vážili. Byla pro ně ikonou, a nejen pro ně, zdá se, že pro všechny Sokoly v Americe. „Když někam přišla, bylo to, jako když přijde papež!“ říkají o věhlasu Marie Provazníkové a smějí se. Jsou na ni pyšní. Současná starostka Norma Žabka mi na památku věnuje příručku cvičení pro dívky, kterou sestavila spolu s Marií Provazníkovou. Jsem poctěna. Ed Chlanda sestavil brožurku o Sokole New York, kterou také dostávám spolu s několika odznaky. Líčí v ní historii Sokola New York doprovázenou fotografiemi, ta poslední je z vánoční návštěvy Jana Masaryka v jednotě v roce 1943.

Newyorští Sokolové skutečně dodnes udržují sokolského ducha, to se musí nechat. Bratrské jednání je pro ně samozřejmost. Kdo to nepoznal, nepochopí, jakou niternou radost v člověku vzbuzuje takové uvítání. Byla jsem cizí, ale přijata jako do vlastní rodiny. To nesmí zahynout. Takový krásný, naplňující zážitek bych přála všem.

S potěšením sleduji, jak tu vládne nadšený a rozesmátý, otevřený sokolský duch, to staré kamarádství, o kterém v mém dětství vyprávěl děda, tady ožívá. Jako to bývalo dřív, sokolská jednota je zároveň partou přátel, kteří se spolu výborně baví. Sokolovna,

krásná a prostorná, je jejich druhým domovem, to se vycítí. V jejich vztazích a jednání není nic formálního. Starostka je prostě jedna z nich a s kamarádkami a kamarády se vesele směje. Nikomu nic nenakazuje, nežádá, k ničemu nikoho nevyzývá, všechno přirozeně plyne. Málem bych ji mezi všemi nepoznala. Z jejího chování se její funkce nedala odvodit. To je ohromně sympatické. Toho si člověk musí vážit. Např. o tom, že je Irene první místostarostkou jednoty, jsem se dozvěděla až z další korespondence. Shledávám, že tu pěstují sokolství v tom nejryzejším smyslu, že tu Sokol přirozeně žije. Už pěkně dlouho, v New Yorku byl založen v roce 1867, tedy pouhých 5 let po založení spolku Sokol Miroslavem Tyršem a Jindřichem Fugnerem v českých zemích!

Zbývá než z celého srdce přát Sokolům TJ New York další krásnou kapitolu života v Sokole a Sokola v životě, příliv mládí a mnoho úspěchů. Ať jsou mnohým dalším inspirací, tak jako jsou mně a možná budou i dalším, kteří si přečtou tuto zprávu. Kéž by také v našem Sokole ve vlasti zavládl všude sokolský duch, kamarádský a obětavý, přímý a čestný. Nezlomný a občansky statečný. Kéž by více mladých u nás pochopilo, jak úžasnou společností Sokol byl a namnoze dosud či opět je, a mohl by být všude. Jedině tak může mít Sokol skutečný význam. Newyorští Sokolové, díky!

Alena Kottová, Sokol Kladno

Konference v Českých Budějovicích

Téma konference bylo víc než zajímavé – „Demokracie versus totalita v 21. století.“ Zúčastnili se jí zástupci nejrozličnějších politických seskupení a neziskových organizací.

Pro zajímavost uvádím diskusní příspěvek vzdělavatele Sokola Brno I. bratra Michala Doležela.

„Vaše Magnificence, vážený pane rektore, vážení organizátoři, dámy a pánové vážení hosté,

je mi velkým potěšením a zároveň nesmírnou ctí promluvit na konferenci, jejíž téma zní Demokracie vs. totalita v 21. století a pokusit se tak společně s ostatními tematizovat pojmy demokracie a svoboda, jejichž obsah a význam, nám – podle mého názoru – mnohdy uniká před jejich vnější formou a hledat též přístupy k možnému dialogu, neboť primárním nástrojem demokracie je správně vedená diskuse.

Nemohu v úvodu nezmínit, že zde zastupuji Sokol Brno I, tedy organizaci s dnes již 150letou tradicí, jejíž ideová podstata vychází z předpokladu sice střízlivého, zato však občanského a bratrského přístupu k druhým, a tedy i k celku. Organizaci, která významným způsobem přispěla k utváření demokratického společenství ve vznikající Československé republice.

Od svého založení dodnes představuje totiž Sokol významný a účinný prostředek demokratického systému, tedy to, co nazýváme jako občanská společnost. Jakýsi

pluralitní prostor, tedy společenství bezpočtu vytrvalých a obětavých žen a mužů, kde věk, pohlaví, náboženské vyznání, politické přesvědčení, společenské postavení či majetkové poměry nehrají žádnou roli. Jde o příslovečné sokolské bratrstvo, kde každý

podle svých schopností a možností přispívá k naplňování ideálu antické kalokagathie - souladu zdravého tělesného a duševního rozvoje lidské osobnosti.

Myšlenkový koncept Sokola, vytyčený Miroslavem Tyršem již v 19. století, je svým způsobem jedinečný v jeho praktickém uskutečňování, v utváření silného, morálně zdatného a tvořivého jedince, který usiluje o realizaci svého životního smyslu a poslání ve svobodné lidské obci dobrovolně, z vlastní vůle a bez postranních úmyslů osobního zisku jakéhokoliv druhu.

Ačkoliv se vnější kulisy tohoto světa během 150 let jeho trvání výrazným způsobem přetvořily pozitivní principy uplatňované sokolskou výchovou jsou v naší společnosti stále přítomny a předávány dalším generacím.

Domnívám se zároveň, že Sokol je také živoucí těleso s vlastní pamětí. Jeho existence, jeho bytí a nebytí v různých etapách našich dějin, je sdělením o podstatě totalitních ideologií 20. století. Jistým měřítkem míry demokracie je existence nezávislé občanské společnosti, fungující bez vnějších zásahů státní moci. Nacistická stejně jako posléze komunistická ideologie si velmi dobře uvědomovala, jakou hrozbu představuje v naplnění jejich záměru organizace založená na principu svobodného člověka, jakožto zdroje veškeré moci a tvorby. Likvidace Sokola jak po roce 1939 tak po roce 1948 byla jen logickým vyústěním příznačným pro oba totalitní systémy.

Domnívám se, že právě tato historická zkušenost, kterou Sokol ve 20. století získal, může být jedním ze zdrojů poznání fungování totalitarismu a rozkrývání jeho podstaty.

Dosažená politická svoboda po pádu železné opony, pluralita názorů a zastupitelská demokracie ještě nejsou garantem fungujícího právního systému. Bez mravních a morálních principů a jejich dodržování nelze budovat demokratické zřízení, neboť svoboda bez pravidel, bez smyslu pro povinnost a zodpovědnost se díky lidské přirozenosti zvrhává v anarchii. Toho si byl dobře vědom i zakladatel Sokola Miroslav Tyrš, který prohlásil, že: „Kde není řádu, není svobody, volnosti trvalé a zabezpečené“.

Je to právě osobní odpovědnost každého jedince, která je skutečnou zárukou svobody nejen vlastní, ale i kolektivní. Dnešní doba se do jisté míry vyznačuje ztrátou odpovědnosti. Zvykli jsme si přesouvat odpovědnost směrem na stát, na jeho představitele. Zvykli jsme si odpovědnost vytlačit ze svých životů a konejší nás iluzivní představa o fungující a ničím neohrožené demokracii. Málo si již uvědomujeme, jak nebezpečný je pro rozvoj a udržení demokracii právě tento lhostejný až sobecký přístup, který nastoluje příhodné podmínky nejruznějším démonům zla, ať již z levého či pravého spektra.

Demokracie není a nikdy nebude dokonalý systém, který se obejde bez pozitivní práce svých občanů. Demokracie nepředstavuje bezpodmínečnou záruku naší i osobní svobody. Svoboda totiž není integrální součástí demokracie, jak by se mohlo zdát, ale je jejím univerzálním principem, který je nutné stále zabezpečovat a rozvíjet. I v demokracii totiž mohou nastat okamžiky, kdy je svoboda zpochybněna nebo dokonce ohrožena, v takovém případě je na svědomí a odpovědnosti každého jedince, jak se v daný moment zachová. Mám radost z toho, že právě zde v Českých Budějovicích si tento odpovědný, občanský přístup uvědomujete.

Stojíme sice na samém počátku 21. století, ale již nyní je jasné, že bude provázeno reminiscencemi zločineckých ismů století předešlého. Chceme-li se v budoucnu vyhnout

nesprávným krokům pak je zapotřebí jasně pojmenovat zlo, nerelativizovat jej a aktivně se vůči němu vymezit.

Věřím, že nadějí pro demokracii 21. století je drobná, ušlechtilá a vytrvalá práce pro celek, smysl pro spravedlnost, občanský princip, respekt k tradicím a také pokora. Logicky z toho vyplývá, že k utváření a dosažení demokratických principů ve společnosti je nutná soustavná občanská výchova vedená zdola, tedy prostřednictvím občanské společnosti.

Michal Doležel,
Sokol Brno I

Závěrečné slovo

Je přímo neuvěřitelné, jak ten čas letí. To, co bylo na podzim dalekou budoucností, je najednou na dosah ruky a ještě zbývá tolik práce, aby připravovaná akce, totiž slet v Roudnici, dopadla podle našich představ. S nácvikem skladby Waldemariána jsem objela republiku a všude se setkávala s milým přijetím, zaujetím pro skladbu a snahou co nejlépe ji zvládnout. Od cvičitelek a cvičitelů to tentokrát vyžaduje mnoho práce navíc, protože jsme neměli možnost organizovat ústřední nácvik pro všechny. Mluvila jsem s mnoha různými cvičitelkami, starými i mladými a potvrdila jsem si přesvědčení, že tu nejde pouze o cvičení, ale především o pobyt v kolektivu, který nám vyhovuje a prostou lidskou snahu setkávat se. Cvičitelkám nelze dost poděkovat za práci, kterou dobrovolně a rády vykonávají.

Je ovšem třeba si přiznat, že se při nácviku setkáváme se stále stejnými chybami a nesnázemi, zaviněnými nedostatečnou pohybovou přípravou cvičenců a především ne vždy dost korektní spolupráci jednotlivých žup! (Jsem si při tom vědoma nesnází způsobovaných cvičenci, kteří si často neuvědomují, že u takové akce, jako je třeba právě připravované Setkání Sokolů pod Řípem je nutno dodržovat termíny přihlášek – nelze říkat „já nevím, uvidím až na jaře!“ Na to je to příliš velká akce a příliš velká zodpovědnost organizátorů).

Nicméně jsem přesvědčena, že v Roudnici společně dokážeme, že jsme a chceme být tady a společně při tom!

V souvislosti s přesvědčením, že je třeba vzdělávat tělo, ale i ducha našich cvičenců, je třeba upozornit, že vychází celá řada zajímavých titulů, které by bylo záhodno přečíst – takže ještě závěrem

malá knihovnička.

- vyšel almanach XV. Vsesokolského sletu – stojí 250 Kč a je k dostání v prodejně v TD
- stejně tak tam můžete zakoupit i DVD hromadných skladeb sletu – cena 200 Kč
- „Vzkaz ke 150. výročí založení Sokola“ vydal Sokol Brno I. (jsou to „vzkazy“ nejruznějších osobností známých i neznámých Sokolu k jeho výročí – a je to zajímavá četba)
- „Znáte naše svátky?“ - autorky Jindra Svitáková a Renáta Frančíková, v roce 2012 vydal Anlet, o.s. Generála Píky 26, 160 00 Praha 6.

Publikace je určena dětem – mladšímu žactvu, její text je velmi přístupný a zajímavý právě pro tuto věkovou kategorii a je doplněn dětskými kresbami.

Cena 100Kč, při objednání většího počtu výtisků je 20% sleva.

Objednat je možno na www.anlet.cz nebo www.historickykaleidoskop.cz případně na www.ceskeypatriot.cz

Kniha se dobře hodí jako odměna dětem, cena při závodech apod. Mluví k dětem dětskou a pro ně srozumitelnou formou, bez jakéhokoliv patosu – čímž vyhovuje dětskému způsobu myšlení a je pro ně přijatelná.

- „Kaleidoskop - časopis pro šíření legionářských tradic“ vydává opět Anlet, spojení už bylo uvedeno.
- novým časopisem (zatím vyšlo nulté číslo!) je časopis „Legionářský směr“ – vydává Československá obec legionářská, redakce Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2.

A ještě jedno upozornění: Již po čtvrté vyšla v Knižnici společnosti Edwarda Beneše kniha Jiřího Beneše, synovce našeho druhého prezidenta a syna jeho staršího bratra Václava – „V německém zajetí“. Je to strašná kniha a přece by každý z nás měl mít odvahu ji otevřít a přečíst. Autor popisuje autentické zkušenosti svoje i své rodiny a přátel během války. Píše klidně, nedramatizuje – a snad právě proto kniha i události v ní působí na každého čtenáře silným dojmem – i když je pravda, že si popisované události snaží spíš nepředstavit. Ono to vlastně ani nejde, je to příliš velký děs a hrůza, vzbuzuje to pocit naprosté lidské degradace – a zároveň i pocit hrdosti na ty, kteří to zažili a nepodlehli. Další slova jsou zbytečná, je nutno číst!

Knihu vydala Společnost Edwarda Beneše, Na Florenci 3, Praha 1.

Možná, že dnes v době soustavného snižování morální úrovně našeho národa, tvrzení o naší zbabělosti, naprosté nebojovnosti a pasivitě, hodí přečíst několik závěrečných vět z této knihy:

„Češi jako národ se v koncentračních táborech plně osvědčili. Jsme malý národ. Ale svou mravní silou a svým vysokým průměrem vzdělanosti, svým klidem a svou vírou v národ a jeho ideály jsme stáli mezi nejlepšími a často překonávali i velké. Koncentrační tábor i boj s Němci doma byly pro nás velikou zkušeností a poučením, k jaké zkáze vede velikášství, přeceňování a výchova v nadlidství. Ale byly nám i důkazem, že náš lid nemá nejmenšího důvodu ponížovat a podceňovat se. Stále se musíme učit, stále se musíme snažit o zdokonalování. Ale nemusíme věřit, že je pro nás nezbytno jen hledat vzory a jen napodobovat. Máme plné právo si říci, že i druzí se mohou poučit u nás a že v našem lidu je mravní síla a schopnosti, jež mohou být příkladem i pro druhé!

Ukázali jsme sobě i jiným doma i v ohradách otroků, že dovedeme být věrni přátelům i věrni sobě. Žili jsme v otroctví, ale nestali jsme se otroky.

Můžeme si věřit jako celek. Budeme-li si věřit ještě více mezi sebou, budeme-li potírat vše, co nás rozděluje a hledat a posilovat a uplatňovat síly, které nás sblíží a zvyšují naši víru, že jeden může se právem spolehnouti na druhého a všichni na sebe navzájem, budeme pevní, budeme silní, budeme bezpeční, i když nejsme velcí počtem!“

Jiří Beneš tohle napsal v době nejhlubšího národního „temna“ – modleme se, aby to byla pravda i dnes!

Jarina Žitná